

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра державного будівництва

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Державне (конституційне) право зарубіжних країн»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2019

Харків – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право», Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 20 с.

Розробники:

Серьогіна Світлана Григорівна, завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор;

Гринчак Алла Анатоліївна, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;

Закоморна Катерина Олександрівна, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;

Попрошаєва Олена Андріївна, доцент, кандидат юридичних наук, доцент

Фоміна Світлана Валеріївна, доцент, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
(протокол № 2 від 07.09.2021 р.)

Завідувач кафедри: д.ю.н., професор Серьогіна С.Г.

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....
2. Очікувані результати навчання.....
3. Програма навчальної дисципліни.....
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....
5. Теми лекційних і практичних занять.....
 - 5.1. Теми лекційних занять.....
 - 5.2. Теми практичних занять.....
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання
результатів навчання
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» підготовки бакалаврів спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – спеціальності 081 «Право» Спеціалізація – «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Модулів – 3		Рік підготовки: 2
		семестр
Загальна кількість годин - 90		4
		Лекції
		20 год.
		Практичні заняття
		24 год.
		Самостійна робота
		46 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 44, самостійної роботи студента - 46		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань іспит

Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретичних і прикладних знань про досвід та напрямки конституційного розвитку, особливості регулювання державно-правових відносин, практику формування та особливості функціонування державно-правових інститутів у зарубіжних країнах.

Завдання: - усвідомлення студентами значення, місця і ролі державного (конституційного) права у системі права зарубіжних країн;

- засвоєння студентами знань про систему державного (конституційного) права та чинного конституційного законодавства в зарубіжних країнах;

- формування у студентів категоріально-понятійного апарату державного (конституційного) права зарубіжних країн;

- опанування основних положень конституційної теорії і політичної практики, пов'язаних зі специфікою регулювання державно-правових відносин у зарубіжних країнах;

- поглиблення теоретичних знань про моделі правового регулювання статусу особи, конституційно-правових інститутів, політичних, економічних, соціальних і духовно-культурних відносин в зарубіжних країнах;

- вироблення у студентів вміння тлумачити нормативно-правові акти та джерела державного (конституційного) права зарубіжних країн;

- формування навичок самостійного аналізу практики застосування конституційного законодавства в країнах американського континенту, Європи й Азії.

- формування уміння використовувати досвід зарубіжних держав для вдосконалення національного законодавства України.

Пререквізити: Теорія права, Історія держави і права зарубіжних країн

Кореквізити: Конституційне право України, Державне будівництво і місцеве самоврядування, Міжнародне право.

навчальні дисципліни, які викладаються паралельно з цією дисципліною.

Постреквізити: Право ЄС, Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод.

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Характеризувати засади політичної, економічної, соціальної та духовно-культурної сфер, закріплені в конституція держав-членів ЄС, американського континенту й Азії, та усвідомлювати їх відповідність міжнародним і регіональним стандартам
РН 2.	Розкривати проблемні питання організації та проведення виборів, референдуму, плебісциту і інших форм безпосередньої демократії в країнах Європи, Азії та американського континенту та встановлювати відповідність конституційних засад форм безпосередньої демократії стандартам міжнародного права та права ЄС.
РН-3.	Виявляти характерні риси конституційних моделей регламентації статусу людини і громадянина в зарубіжних країнах та з'ясовувати стан імплементації універсальних і регіональних стандартів прав людини в країнах Європи, Америки і Азії.
РН-4	Критично та системно аналізувати сучасні тенденції розвитку парламенту та парламентаризму в країнах Європи, Америки і Азії
РН-5	Характеризувати трансформацію місця глави держави й уряду в системі вищих органів влади в країнах Європи, Америки і Азії
РН-6	Аргументувати роль органів конституційного контролю в тлумаченні положень конституцій зарубіжних країн в контексті загальноновизнаних принципів та норм міжнародного права, права ЄС, рішень Європейського суду з прав людини.
РН-7	Обґрунтовувати правову природу місцевого управління та самоврядування в країнах Європи, Америки і Азії.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК здатність вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень шляхом систематизації знань про актуальні

проблеми конституційного розвитку зарубіжних країн.

ЗК здатність формулювати завдання та складати план виступу та презентації з актуальних проблем сучасного конституційного будівництва в країнах американського континенту, Європи й Азії.

ЗК здатність використовувати прийоми компаративного та формально-догматичного аналізу джерел конституційного права зарубіжних держав.

ЗК здатність узагальнювати та критично оцінювати результати опрацювання проблемних питань державного (конституційного) права зарубіжних країн.

Спеціальних компетентностей:

СК - використовувати загальнонаукові методи дослідження при висвітленні проблемних питань конституційного розвитку в зарубіжних країнах;

СК - розуміти генезису конституційно-правових інститутів в зарубіжних країнах;

СК - демонструвати знання та розуміння моделей конституційно-правового статусу людини та громадянина в зарубіжних країнах;

СК - критично оцінювати стан реалізації інституціональних та процесуальних засобів захисту та поновлення прав і свобод людини в країнах американського континенту, Європи й Азії та їх відповідність міжнародним та регіональним стандартам прав людини;

СК - демонструвати знання та розуміння засад конституційного правління та змісту таких конституційно-правових інститутів, як: глава держави, парламент, уряд, конституційний контроль, місцеве управління, вибори, референдум і ін. в зарубіжних країнах;

СК - володіти навичками розв'язання практичних завдань, пов'язаних із тлумаченням і застосуванням норм конституційного права зарубіжних країн;

СК - застосовувати знання про світові конституційні цінності в процесі формування професійних навичків і здійснення юридичної діяльності
Здатність до застосування загальнонаукових методів дослідження при висвітленні проблемних питань конституційного розвитку в зарубіжних країнах.

Програмних результатів навчання:

ПРН - знати поняття і категорії конституційного права зарубіжних країн; конституційні принципи суспільного ладу; основні елементи конституційно-правового статусу людини й громадянина; конституційні засади проведення виборів, референдуму, плебісциту й здійснення народної законодавчої ініціативи; конституційні основи функціонування органів державної влади і місцевого управління;

ПРН - знати основи конституційного права США, Канади, Бразилії, Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії, ФРН, Французької Республіки, Італійської Республіки, Республіки Польща, Республіки Болгарія, Японії, КНР, Ізраїлю, Об'єднаних Арабських Еміратів.

ПРН - вміти використовувати отримані знання щодо основ

конституційного ладу зарубіжних країн і користуватися термінологічним інструментарієм;

ПРН - самостійно орієнтуватися в системі конституційного законодавства, регламентуючого засади суспільного ладу і становища людини;

ПРН - набувати навичок аналізу та коментування конституційно-правових норм; застосовувати набуті знання й уміння на практиці; ,

ПРН - прогнозувати тенденції конституційно-правового розвитку зарубіжних країн.

3. ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

"Державне (конституційне) право зарубіжних країн"

Модуль I. ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

1. Конституційно-правове регулювання суспільного ладу в зарубіжних країнах

Конституційно-правові засади політичної системи: інституціональний й функціональний аспект. Різноманітність форм сучасної держави та їх загальна характеристика. Конституційно-правове регулювання референдуму, плебісциту і народної законодавчої ініціативи в зарубіжних країнах. Конституційні принципи економічних відносин. Конституційно-правові основи соціальної й духовно-культурної сфери.

2. Конституційно-правовий інститут прав і свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах

Становлення конституційних прав і свобод в зарубіжних країнах. Конституційні моделі регламентації статусу людини і громадянина в зарубіжних країнах. Особливості регулювання прав людини в діючих конституціях XVIII-XIX ст., нових і новітніх Основних Законах. Конституційно-правові засоби забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

3. Конституційні моделі організації й діяльності органів державної влади зарубіжних країн

Конституційно-правові засади організації, проведення виборів і визначення результатів голосування в зарубіжних країнах. Конституційно-правові засади парламенту і парламентаризму. Глава держави й уряд як конституційно-правовий інститут. Конституційний контроль в зарубіжних країнах. Місцеве управління у зарубіжних країнах.

Модуль II. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА КРАЇН АМЕРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕНТУ, СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ І ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

4. Основи конституційного права США

Конституція 1787 р. Поправки. Білль про права. Конгрес. Президент. Верховний Суд. Конституційні принципи американського федералізму. Місцеві органи влади.

5. Основи конституційного права Бразилії

Конституція Бразилії 1988 р. Конституційно-правовий статус особи. Національний конгрес. Президент. Федеральний Верховний Суд. Конституційні принципи бразильського федералізму. Місцеві органи влади.

6. Основи конституційного права Канади

Конституція Канади. Конституційно-правовий статус особи. Глава держави. Генерал-губернатор. Парламент. Кабінет. Верховний Суд. Конституційні принципи канадського федералізму. Місцеві органи влади.

7. Основи конституційного права Сполучного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії

Конституція Сполучного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії. Конституційно-правовий статус особи. Монарх. Парламент. Уряд. Верховний Суд Сполучного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії. Конституційно-правовий статус органів влади регіонів. Місцеві органи влади.

8. Основи конституційного права Французької Республіки

Конституція Франції 1958 р. Конституційно-правовий статус особи. Президент. Парламент. Уряд. Конституційна рада. Конституційно-правовий статус органів влади територіальних колективів. Місцеві органи влади.

9. Основи конституційного права ФРН та Італійської Республіки

Конституція ФРН 1949 р. Конституційно-правовий статус особи. Бундестаг і Бундесрат. Федеральний президент. Федеральний уряд. Федеральний конституційний суд. Конституційні принципи германського федералізму. Місцеві органи влади.

Конституція Італійської Республіки 1947 р. Конституційно-правовий статус особи. Парламент. Президент. Рада міністрів. Конституційний Суд. Конституційно-правовий статус органів влади регіонів. Місцеві органи влади.

10. Основи конституційного права Республіки Польща

Конституція Республіки Польща 1997 р. Конституційно-правовий статус особи. Парламент. Президент. Рада Міністрів. Конституційний Трибунал. Місцеві органи влади.

11. Основи конституційного права Республіки Болгарія

Конституція Республіки Болгарія 1991 р. Конституційно-правовий статус особи. Народні збори. Президент. Міністерська рада. Конституційний суд. Місцеві органи влади.

Модуль III. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО ЛАДУ КРАЇН АЗІЇ Й БЛИЗЬКОГО СХОДУ

12. Основи конституційного права Японії

Конституція Японії 1947 р. Конституційно-правовий статус особи. Імператор. Парламент. Кабінет. Верховний Суд. Місцеві органи влади.

13. Основи державного права КНР

Конституція КНР 1982 р. Конституційно-правовий статус особи. Всекитайські збори народних представників. Постійний комітет Всекитайських зборів народних представників. Голова КНР. Державна рада. Центральна військова рада. Конституційні засади національно-територіальної автономії. Місцеві органи влади.

14. Основи конституційного права Ізраїлю

Конституція Ізраїлю. Конституційно-правовий статус особи. Кнесет. Президент. Уряд. Верховний Суд. Місцеві органи влади.

15. Основи державного права Об'єднаних Арабських Еміратів

Конституція Об'єднаних Арабських Еміратів. Конституційно-правовий статус особи. Вища Рада Союзу. Президент Союзу та його заступник. Рада Міністрів Союзу. Національна Рада Союзу. Верховний Суд Союзу. Конституційні засади відносин Союзу й Еміратів. Місцеві органи влади.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах			
	Денна форма			
	Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Засади конституційного ладу зарубіжних країн.				
Тема 1. Конституційно-правове регулювання суспільного ладу в зарубіжних країнах	11	2	4	5
Тема 2. Конституційно-правовий інститут прав	9	2	2	5

і свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах				
Тема 3. Конституційні моделі організації й діяльності органів державної влади зарубіжних країн	11	2	4	5
<i>Разом</i>	<i>31</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>15</i>
Модуль 2. Основи конституційного права країн американського континенту Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії та держав-членів Європейського Союзу				
Тема 4. Основи конституційного права США	6	1	1	4
Тема 5. Основи конституційного права Бразилії	4	1	1	2
Тема 6. Основи конституційного права Канади	4	1	1	2
Тема 7. Основи конституційного права Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії	6	1	1	4
Тема 8. Основи конституційного права Французької Республіки	7	2	2	3
Тема 9. Основи конституційного права ФРН і Італійської Республіки	8	2	2	4
Тема 10. Основи конституційного права Республіки Польща	4	1	1	2
Тема 11. Основи конституційного права Республіки Болгарія	4	1	1	2
<i>Разом</i>	<i>43</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>23</i>
Модуль 3. Конституційно-правові основи державного ладу країн Азії й Близького Сходу				
Тема 12. Основи конституційного права Японії	4	1	1	2
Тема 13. Основи державного права КНР	4	1	1	2
Тема 14. Основи конституційного права Ізраїлю	4	1	1	2
Тема 15. Основи державного права Об'єднаних Арабських Еміратів	4	1	1	2
<i>Разом</i>	<i>16</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>8</i>
Усього годин / кредитів ECTS	90/3	20	24	46

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах
		Денна форма
Модуль 1. Засади конституційного ладу зарубіжних країн.		
Тема 1. Конституційно-правове регулювання суспільного ладу в зарубіжних країнах	Тема 1. Конституційно-правове регулювання суспільного ладу в зарубіжних країнах	2
Тема 2. Конституційно-правовий інститут прав і свобод людини і	Тема 2. Конституційно-правовий інститут прав і свобод людини і	2

громадянина в зарубіжних країнах	громадянина в зарубіжних країнах	
Тема 3. Конституційні моделі організації й діяльності органів державної влади зарубіжних країн	Тема 3. Конституційні моделі організації й діяльності органів державної влади зарубіжних країн	2
Модуль 2. Основи конституційного права країн американського континенту Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії та держав-членів Європейського Союзу		
Тема 4. Основи конституційного права США	Тема 4. Основи конституційного права США	1
Тема 5. Основи конституційного права Бразилії	Тема 5. Основи конституційного права Бразилії	1
Тема 6. Основи конституційного права Канади	Тема 6. Основи конституційного права Канади	1
Тема 7. Основи конституційного права Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії	Тема 7. Основи конституційного права Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії	1
Тема 8. Основи конституційного права Французької Республіки	Тема 8. Основи конституційного права Французької Республіки США	2
Тема 9. Основи конституційного права ФРН і Італійської Республіки	Тема 9. Основи конституційного права ФРН і Італійської Республіки	2
Тема 10. Основи конституційного права Республіки Польща	Тема 9. Основи конституційного права Республіки Польща	1
Тема 11. Основи конституційного права Республіки Болгарія	Тема 9. Основи конституційного права Республіки Болгарія	1
Модуль 3. Конституційно-правові основи державного ладу країн Азії й Близького Сходу		
Тема 12. Основи конституційного права Японії	Тема 12. Основи конституційного права Японії	1
Тема 13. Основи державного права КНР	Тема 13. Основи державного права КНР	1
Тема 14. Основи конституційного права Ізраїлю	Тема 14. Основи конституційного права Ізраїлю	1
Тема 15. Основи державного права Об'єднаних Арабських Еміратів	Тема 15. Основи державного права Об'єднаних Арабських Еміратів	1
Усього		20

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	
Модуль 1. Засади конституційного ладу зарубіжних країн.			
Тема 1. Конституційно-правове регулювання суспільного ладу в зарубіжних країнах	Тема 1. Конституційно-правове регулювання суспільного ладу в зарубіжних країнах	2	
	Тема 1. Конституційно-правове регулювання суспільного ладу в зарубіжних країнах (колоквіум)	2	

Тема 2. Конституційно-правовий інститут прав і свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах	Тема 2. Конституційно-правовий інститут прав і свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах (колоквіум)	2	
Тема 3. Конституційні моделі організації й діяльності органів державної влади зарубіжних країн	Тема 3.1 Конституційно-правові засади організації, проведення виборів і визначення результатів голосування в зарубіжних країнах.	2	
	Тема 3.2. Конституційні моделі організації й діяльності органів державної влади зарубіжних країн	2	
Модуль 2. Основи конституційного права країн американського континенту Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії та держав-членів Європейського Союзу			
Тема 4. Основи конституційного права США	Тема 4. Основи конституційного права США	1	
Тема 5. Основи конституційного права Бразилії	Тема 5. Основи конституційного права Бразилії	1	
Тема 6. Основи конституційного права Канади	Тема 6. Основи конституційного права Канади	1	
Тема 7. Основи конституційного права Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії	Тема 7. Основи конституційного права Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії	1	
Тема 8. Основи конституційного права Французької Республіки	Тема 8. Основи конституційного права Французької Республіки	2	
Тема 9. Основи конституційного права ФРН і Італійської Республіки	Тема 9. Основи конституційного права ФРН і Італійської Республіки	2	
Тема 10. Основи конституційного права Республіки Польща	Тема 10. Основи конституційного права Республіки Польща	1	
Тема 11. Основи конституційного права Республіки Болгарія	Тема 11. Основи конституційного права Республіки Болгарія	1	
Модуль 3 Конституційно-правові основи державного ладу країн Азії й Близького Сходу			
Тема 12. Основи конституційного права Японії	Тема 12. Основи конституційного права Японії	1	
Тема 13. Основи державного права КНР	Тема 13. Основи державного права КНР	1	
Тема 14. Основи конституційного права Ізраїлю	Тема 14. Основи конституційного права Ізраїлю	1	
Тема 15. Основи державного права Об'єднаних Арабських Еміратів	Тема 15. Основи державного права Об'єднаних Арабських Еміратів	1	
Усього		24	

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

а) систематичність, активність та успішність роботи студента на практичних заняттях – від 0 до 2 балів;

б) оцінка за модульний контроль (колоквіум; контрольна робота, тести) – від 0 до 2 балів;

в) оцінка за самостійну роботу – від 0 до 10 балів

Підсумковий бал оформляється під час останнього практичного заняття відповідного семестру. Студент допускається до складення іспиту за умови отримання ним не менше 25 балів за результатами практичних занять, виконання самостійної роботи, індивідуальної роботи, підсумкової контрольної роботи. У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право за дозволом декана (викладача) скласти їх до останнього практичного заняття. Час та порядок складання визначає деканат та кафедра.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну та індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є іспит.

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як	2	20 – 59

	перескладати		
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 19

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Самостійна робота	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні, семінарські заняття			Модульний контроль					
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3			
max 8	max 8	max 8	max 2	max 2	max 2	Max 10	Max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max	2 бали – високий рівень активності на занятті; глибоке знання матеріалу, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях за темою заняття; розгорнута, повна, правильна відповідь на питання; повна, правильна і переконлива аргументація при вирішенні проблемних правових ситуацій; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально - методичним посібником за темою заняття; вільна орієнтація у правових джерелах та судовій практиці за темою заняття; усунення прогалин чи неточностей у відповідях інших студентів; високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
		1,5 бали – високий рівень активності на занятті; неповне, неточне розкриття питання, розв'язання практичних завдань з окремими помилками; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально - методичним посібником за темою заняття; неповне використання під час відповіді

		правових джерелах та судової практики; суттєве доповнення відповідей інших студентів; високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
		1 бал – середній рівень активності на занятті; значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповіді на питання; вирішення проблемних правових ситуацій з суттєвими помилками; знайомство з основною літературою, рекомендованою навчально - методичним посібником; часткове використання правових джерел за темою заняття; середній рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
		0,5 бала – низький рівень активності на занятті; значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповіді на питання; розв’язання окремих практичних завдань з теми; вирішення проблемних правових ситуацій з суттєвими помилками; суттєві прогалини у засвоєнні рекомендованої літератури за темою заняття; низький рівень засвоєння практичних навичок за певною темою, фрагментарне доповнення відповідей інших студентів
	Min	0 балів – відсутність знань по жодному з питань плану семінарських занять; не розв’язання практичних завдань; неприсутність на занятті

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти

Конституції нових держав Європи та Азії / упоряд. С. Головатий К.: Українська Правнична Фундація; Право, 1996. 544 с.

Конституційне законодавство зарубіжних країн : Хрестоматія [Текст] / упоряд.: В. О. Ріяка, К. О. Закоморна. - Київ : Юрінком Інтер, 2007. - 384 с.

Конституції зарубіжних країн: навч. посіб. / авт.-упоряд. В. О. Сьрьогін, Ю. М. Коломієць, О. В. Марцеляк та ін.; за заг. ред. В. О. Сьрьогіна. Харків: ФІНН, 2009. 664 с.

Конституція Французької Республіки (прийнята на референдумі 4 жовтня 1958 р.): станом на 30 серпня 2015 р.; пер. з фр. / укладач П. В. Романюк. Х.: Право, 2015. 68 с.

7.2. Література

Основна література

Закоморна К. О. Посібник для підготовки до іспиту з державного (конституційного) права зарубіжних країн: навч. посіб. Харків: Право, 2019. 248 с.

Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб. 2-ге вид., допов. і переробл. / за заг. ред. В. О. Ріяки. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.

Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. Х.: Право, 2018. 440 с.

Серьогіна С.Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики: монографія. – Х.: Право, 2011. – 768 с.

Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2018. 464 с.

Додаткова література

Вибори в Європейському Союзі / За ред. Д. С. Ковриженка; Лабораторія законодавчих ініціатив. – К.: ФАЛДА ЛТД, 2006. – 156 с.

Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: монографія. Х.: Право, 2013. 424 с.

Дахова І. І. Конституційно-правовий статус уряду в зарубіжних країнах: монографія. Харків: «Фінн», 2008. 200 с.

Європейський досвід удосконалення місцевого самоврядування / редкол. Ю. П. Битяк [та ін.] . Х.: Оберіг, 2012. 64 с.

Маринів А.В. Системно-структурна організація місцевого самоврядування у Французькій Республіці: монографія. Харків: Право, 2020. 207 с.

Марченко В. В. Конституційно-правовий статус уряду в країнах ЄС (на прикладі Франції, Федеративної Республіки Німеччини, Іспанії) / В. В. Марченко. – К. : Алерта, 2010. – 216 с.

Марцеляк О. В. Інститут омбудсмена: теорія і практика: монографія. Харків, 2004. 448 с.

Нестерович В. Ф. Конституційно-правові засади інституту лобіювання: зарубіжний досвід та перспективи для України: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. 752 с.

Референдуми в Європейському Союзі / О.Д. Чебаненко, О.Ю. Грищук, Н.В. Колодяжна, А. Євгенєва; За ред. Д.С. Ковриженка. – К.: ФАДА, ЛТД, 2007. – 186 с.

Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри: монографія / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Юрайт, 2018. 200 с.

Чиркін А. С. Конституційно-правове регулювання місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Чехії: монографія. Харків: Юрайт, 2019. 220 с.

7.3. Інтернет-ресурси

1. Палата представників США URL: <http://www.house.gov/>

2. Сенат США URL: <http://www.senate.gov/>
3. Президент США URL: <http://www.whitehouse.gov/>
4. Верховний Суд США URL: <http://www.supremecourt.gov/>
5. Генерал-губернатор Канади URL: <http://www.gg.ca/>
6. Парламент Канади URL: <http://www.parl.gc.ca/>
7. Верховний Суд Канади URL: <http://www.scc-csc.gc.ca/>
8. Президент Бразилії URL: <http://www2.planalto.gov.br/>
9. Палата депутатів Бразилії URL: <http://www2.camara.leg.br/>
10. Федеральний Сенат Бразилії URL: <http://www.senado.gov.br/>
11. Федеральний Верховний Суд Бразилії URL: <http://www2.stf.jus.br/>
12. Королева Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії URL: <http://www.royal.gov.uk/>
13. Палата громад Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії URL: <http://www.parliament.uk/business/commons/>
14. Палата лордів Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії URL: <http://www.parliament.uk/lords/>
15. Офіційний сайт офісу Прем'єр-міністра URL: <http://www.number10.gov.uk/>
16. Верховний Суд Об'єднаного Королівства Великої Британії і Північної Ірландії URL: <http://www.supremecourt.gov.uk/>
17. Президент Франції URL: <http://www.elysee.fr/>
18. Національні збори Франції URL: <http://www.assemblee-nationale.fr/english/index.asp>
19. Сенат Франції URL: <http://www.senat.fr/lng/en/index.html>
20. Конституційна рада Франції URL: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/homepage.14.html>
21. Бундестаг Німеччини URL: http://www.bundestag.de/htdocs_e/index.html
22. Бундесрат Німеччини URL: http://www.bundesrat.de/EN/Home/homepage_node.html?_nnn=true
23. Федеральний президент Німеччини URL: http://www.bundespraesident.de/EN/Home/home_node.html
24. Федеральний конституційний суд Німеччини URL: <http://www.bundesverfassungsgericht.de/en/index.html>
25. Парламент Італійської Республіки URL: <http://www.parlamento.it/>
26. Президент Італійської Республіки URL: <http://www.quirinale.it/>
27. Рада Міністрів Італійської Республіки URL: <http://www.governo.it/>
28. Конституційний суд Італійської Республіки URL: http://www.cortecostituzionale.it/ActionPagina_320.do
29. Сейм Республіки Польща URL: <http://www.sejm.gov.pl/>
30. Сенат Республіки Польща URL: <http://www.senat.gov.pl/en/>
31. Президент Республіки Польща URL: <http://www.president.pl/en/>
32. Рада Міністрів Республіки Польща URL: <http://www.kprm.gov.pl/en.html>
33. Конституційний Трибунал Республіки Польща URL:

- <http://www.trybunal.gov.pl/index2.htm>
34. Народні збори Республіки Болгарія URL: <http://www.parliament.bg/>
35. . Президент Республіки Болгарія URL: <http://www.president.bg/>
36. Міністерська рада Республіки Болгарія URL:
<http://www.government.bg/>
37. Конституційний суд Республіки Болгарія URL:
<http://www.constcourt.bg/>
38. . Палата представників Японії URL:
http://www.shugiin.go.jp/index.nsf/html/index_e.htm
39. Палата радників Японії URL: <http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>
40. . Прем'єр-міністр і Кабінет Японії URL:
<http://www.kantei.go.jp/foreign/index-e.html>
41. . Всекитайські збори народних представників URL:
<http://www.npc.gov.cn/englishnpc/news/>
42. Федеральна Рада Швейцарської Конфедерації URL:
<https://www.admin.ch/gov/en/start/federal-council.htm>

7.4. СЕНМК:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=189:derzhavne-pravo-zarubizhnix-krain&Itemid=151

Навчально- методичний посібник з навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн». URL:
http://77.244.44.2/materials/files/state_building/0098/01.pdf

Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» 1 частина. URL:
http://77.244.44.2/materials/files/state_building/0099/01.pdf

Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» 2 частина. URL:
URL:http://77.244.44.2/materials/files/state_building/0100/01.pdf

Питання до іспиту «Державне (конституційне) право зарубіжних країн»
http://77.244.44.2/materials/files/state_building/0047/01.pdf